

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Närvarande
KS, MP, CG, IZ, JJ

Frånvarande
AH, AZ

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Katrin Sjögren

Föredragande
Minister
Jesper Josefsson

Protokollförare
Naturvårdsintendent
Maija Häggblom

Nr 1

Tillstånd att bedriva skydds jakt på havsörn inom Lågskärs
Natura 2000-område 2024.

ÅLR 2024/2511

148 S4

Ärendet har överförs från enskild föredragning 25.4.2024.

Beslut

Landskapsregeringen bifaller enheten för jakt och viltvårds ansökan om tillstånd för att bedriva skydds jakt på maximalt sex individer av havsörn (*Haliaeetus albicilla*) inom Natura 2000-området Lågskär (FI1400058) under perioden 14 maj – 9 juni 2024. Skydds jakten söks specifikt för att skydda ungprouduktionen av ejder i området. Miljöbyrån vid Ålands landskapsregering kontrollerar att följande villkor efterlevs:

- Tillståndet gäller under förutsättning att jakträtt i enlighet med 2 kap. i jaktlagen för landskapet för Åland (1985:31) innehas
- Maximalt **sex individer** av havsörn (*Haliaeetus albicilla*) får fällas under den tillståndsgivna perioden, jakten ska främst riktas mot subadultta individer
- Jakt får endast bedrivas under perioden 14 maj – 9 juni 2024, rapport över utförd jakt samt dess effekt ska upprättas och lämnas in till Miljöbyrån vid Ålands landskapsregering senast den 30.8.2024
- Jakt får endast ske på det område som markerats på bifogad karta (**bilaga S424P01**)
- Jakt får endast inledas ifall att tätheten havsörn överstiger fem flygga individer inom det tillståndsgivna området. Antalet havsörnar på plats ska dokumenteras med video eller foto, dokumentation ska tillställas Miljöbyrån som en del av den rapport som ska inlämnas senast 30.8.2024. Havsörnarna ska även ha börjat jaga ådungar.
- Om kriterierna för att inleda skydds jakt inte har uppfyllts senast 31 maj ska inte skydds jakt inledas, då ejderungarna bedöms vara tillräckligt utvecklade vid detta datum för att extensiv predation på dessa ska kunna undvikas.

- Jakten får endast utföras av enheten för jakt- och viltvård och endast med skjutvapen, både hagelgevär och kulgevär är godtagbara
- Jakt ska utföras på sådant sätt att maximal skrämseleffekt erhålls
- De fällda individerna får hängas upp i samma område vari jakten bedrivs. Kadavren ska tas ned senast två veckor efter att skyddsjakten avslutats (23.6.2023)
- Tillståndet kan återkallas i det fall att det missköts eller leder till negativ effekt på andra arter
- Sökande får vid behov begära handräckning från tredje part, detta ska dock ske i samråd med miljöbyrån
- Tillståndet kan återkallas om den i sig eller tillsammans med andra faktorer (t.ex. sjukdomsutbrott) bedöms kunna orsaka större skada än beräknat på havsörns- eller annan fågelpopulation.

Motivering

Tillståndet beviljas med stöd av 28 § 1 mom. 4. p jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland för att skydda djur. Denna punkt motsvaras av Europaparlamentets och rådets direktiv (2009/147/EG) om bevarande av vilda fåglars (fågeldirektivets) artikel 9, 1. a) i vilken stadgas att medlemsstaterna får, om det inte finns någon annan lämplig lösning, medge undantag från artiklarna 5 – 8 (i vilka fastställs på vilka sätt arter av fåglar ska åtnjuta skydd) av följande anledningar: a) -för att skydda flora och fauna. Sökanden har presenterat att andra lämpliga lösningar har utvärderats men utan att ett tillfredsställande resultat har kunnat uppnås. Landskapsregeringen bedömer därför att villkoret att det inte finns någon annan lämplig lösning i detta fall är uppfyllt.

Ejdern har sedan 2000 en minskande status och populationen i Östersjön klassificerades år 2019 som starkt hotad (EN) Sökanden har noggrant beskrivit bakgrunden till ejderstammens nedgång. Ökad predation och låg produktivitet har identifierats som två av de huvudsakliga faktorerna bakom ejderstammens nedgång. Den enskilt viktigaste predatoren, särskilt i ytterskärgården där ejderstammen nedgång har varit som starkast, är havsörnen. Sökanden har också presenterat stöd för att det i den aktuella situationen inte är andra faktorer, som till exempel att ådorna skulle vara i dålig kondition på grund av brist på födoresurser, som bidragit till den dåliga produktiviteten. Eftersom fågelstationen är bemannad under hela häckningssäsongen har även det dagliga antalet havsörnar i området kunnat dokumenteras och observationerna i fält bekräftar även att havsörnarna står för en omfattande predation på nykläckta ådungar.

I AEWAs (The Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds) internationella förvaltningsplan för ejder framförs målsättningen att överlevnaden för ejdern under alla dess livsstadier bör ökas. De åtgärder som föreslås är minskning av predation dels från invasiva främmande, dels från inhemska arter. Ålands landskapsregering anlitar jägare för utrotning av mink och mårddhund på de landskapsägda markerna på Åland samt viger 40.000 euro årligen åt utrotning av förekomster av mink och mårddhund på privata marker. Utöver arbetet mot invasiva främmande arter måste även predationen som orsakas av inhemska arter stävjas. I AEWA:s åtgärdsplan föreskrivs utvecklingen av sådana metoder.

Ålands landskapsregerings enhet för jakt- och viltvård har sedan 2019 idkat icke-letala skyddsåtgärder på Lågskär för att förbättra häckningsresultatet och ungförelivnaden hos ejder.

Sökande har redogjort för att följande åtgärder har vidtagits:

Skrämsel med drönare

- Ökad och oavbruten bemanning på Lågskärs fågelstation under ejderns häckning
- Fågelskrämmor på land
- Avledande utfodring
- Skydds jakt på kråka och korp samt förhindrande av deras häckning
- Skrämselskott

Sökande beskriver försöken samt resultaten av dem mera i detalj i sin anhållan.

Det konstateras även att Lågskärsarkipelagen är geografiskt isolerad från resterande Åland (ca 20 km från närmsta fasta punkt på Åland, ca 8 km från närmsta skär) och helt fritt från marklevande predatorer.

Havsörnens populationsstatus klassificeras både i Finland och i Europa som livskraftig (LC) och ökande varför det konstateras att skydds jaktens omfattning i storlek (sex individer), dess geografiska avgränsning (endast i enlighet med bilagd karta) samt inriktning (individer under revirhävdande och köns mogen ålder) är allt för ringa för att ha en negativ effekt på havörns populationen, vare sig på lokal eller på nationell nivå.

År 2023 beviljade landskapsregeringen tillstånd till skydds jakt på fem subadulta havsörnar i området omkring Lågskär. Samtidigt genomfördes även de övriga beprövade åtgärderna med kontinuerlig bemanning, skydds jakt på kråka och människolika figurer (havsörnsskrämmor) i området. Skydds jakten avbröts efter att misstänkt fågelinfluensa upptäcktes i området 31 maj, sammanlagt hade då tre havsörnar fällts. Skydds jakten visade sig ha en viss effekt ju längre den pågick, varför denna metod bör prövas på nytt.

Utifrån ansökan samt till den bifogade handlingar kan konstateras att det har skapats effektiva åtgärder och rutiner för att skydda ruvande ådor och ägg, men att effektiva åtgärder saknas för att stävja predation på de nyligen kläckta ungarna då de befinner sig på vatten. I EU-kommissionens DG-miljö's brev uttrycks att det saknas jämförbara erfarenheter från andra områden gällande skydd av nykläckta ungar på vatten, vilket accentuerar vikten av att utveckla metoder för att skydda dessa. Eftersom DG-miljö uttrycker att nya metoder behöver utvecklas, dras härvid slutsatsen att samtliga i dagsläget tillgängliga lösningar har nyttjats och att skydds jakt därför kvarstår som det enda reella alternativet för att minska predationen på ådungar på vatten på Lågskär. Det isolerade läget bidrar till den exceptionella situationen där upp till 20–25 havsörnar uppehåller sig längre tider och därmed orsakar det ohållbart höga predationstrycket på ådungarna.

Konstateras även att det i denna situation är mycket angeläget att säkerställa livskraften och produktiviteten i de områden där ejdern fortfarande häckar i större antal. Eftersom stammen har minskat kraftigt kan på detta sätt en proportionerligt stor del av stammen

skyddas genom intensiva åtgärder i de starkare kolonierna. Att säkerställa att produktiviteten upprätthålls på en god nivå i dessa områden skapar även förutsättningar för att ejdern ska kunna återkolonisera omkringliggande områden som har befriats från mink och mårhund inom ramen för de riktade åtgärder mot invasiva arter som har vidtagits i dessa. Under dessa förhållanden är tillgången på förstagångshäckare av avgörande betydelse eftersom vuxna ådor sällan byter häckningsområde. Antalet förstagångshäckare är helt beroende av att det finns områden som producerar ungar som överlever till vuxen ålder.

Bakgrund

Landskapsregeringens enhet för jakt och viltvård har den 10.4.2024 inkommit med ansökan om att under tiden 14 maj – 9 juni 2024 idka skydds jakt på maximalt fem individer av havsörn (*Haliaeetus albicilla*) inom Långskärs Natura 2000-område för att skydda ungproduktionen av ejder (*Somateria molissima*). Skyddsjakten härrör sig till ejderns status som starkt hotad (EN) i Finland samt att Långskär utgör dess viktigaste häckningsplats i landet. Sökande har noggrant beskrivit situationen och bakgrunden i sin ansökan.

Tillämpade lagrum

28 §, 1 mom. 4. p. Jaktlag (1985:31) för Åland
